

[Aksel Larsen.]

privatkapitalistisk spekulation, til trods for at det måtte være klart, at dette ville bevirke en uhyggelig forhøjelse af lejeniveauet, og at det kunne få katastrofale følger, hvad boligsituationen i fremtiden angår.

Jeg kunne ønske, at man fra statens side, foruden at administrere loven om boligbyggeri i overensstemmelse med dens formålparagraf, arbejdede efter en langtidsplan. Man siger, at vi nu har op imod 30 000 boliger under opførelse. Jeg har ikke de nøjagtige tal, men det skal vel nok være op derimod. Ja men lad os gøre os klart, at sådan som boligsituationen er, og sådan som befolkningstilvæksten er, vil der fremover, i hvert fald i resten af dette århundrede, være brug for mindst 30 000 nye lejligheder om året. Jeg tænker ikke engang det slår til, for der er jo også det, der hedder saneringen, og hvis man skal skaffe boliger til erstatning for de saneringsmodne, vil man formentlig gennemsnitlig for resten af dette århundrede komme op på 35 000 lejligheder som det mindste, der skal bygges om året.

Naturligvis kan man tage det standpunkt, at detskal staten ikke blande sig i, det skal privatkapitalen nok påtage sig. Men dér er jeg ikke bange for at profetere, selv om det er noget, man ellers skal holde sig fra, at når den nuværende voldsomme konjunktur for privatinvestering i byggeriet ebber ud — for det vil den gøre, der er en grænse for, hvor mange lejere man kan finde til at betale de formidable huslejer parret med meget store indskud eller partialobligationer der forlanges, der er en grænse for det antal lejere, som er i stand til at betale disse uhyre ydelser til nye lejligheder — så vil det, hvis man ikke griber regulerende ind, formentlig i første omgang ende med, at en del af disse byggespekulanter kommer i klemme. Så kan man sige, at det kan vi tage os let, for de har selv været ude om det, og jeg vil heller ikke have medlidenhed med dem. Men hvis følgen blev et almindeligt byggekrak, tror jeg nok, det ville blive temmelig ubehageligt for også andre end byggespekulanter, og så ville man nok bagefter komme til stat og kommune og sige: nu må I forsøge at rage kastanjerne ud afilden og redde os ud af den situation, privatspekulationen har bragt os i.

Jeg tror, det er rimeligt og nødvendigt,

at samfundet har en plan for boligbyggeriet — man kan ikke lade boligbyggeriet rangere lig med så mange produktionsområder inden for samfundet — og vel at mærke en langtidsplan, og jeg er af den opfattelse, at efter som det er en samfundsopgave at skaffe tilstrækkelige og ordentlige boliger — det er fastslået i lovens formålparagraf — bør samfundet også investere de fornødne penge. Det kan man gøre gennem lån, enten offentlige lån eller lån med stats- eller kommunegaranti. Jeg mener, man skal gå den vej, jeg mener, man må udlåne til en rimelig rente, og jeg finder, at den rente, der forlanges i øjeblikket, er for høj.

Man kan også gøre det en anden måde. Der er talt så meget om alt det, der fordyrer byggeriet; man har talt om sortbørslønninger, lønglidning o. s. v. og dermed insinueret, at det er murere, tømrere og murerarbejdsmænd, der er skyld i, at boliger bliver så dyre. Men hvis man tænker på, hvad den sidste diskontoforhøjelse har betydet i retning af fordyrelse af byggeriet, bliver man vist nødt til at revidere sådanne falske anskuelser. Denne diskontoforhøjelse har fordyret byggeriet med op mod 14 pct., og det kommer lejerne til at betale. Det er nu engang sådan, at når huset er færdigt og man har fået byggeattest, så kan man prioritere i kreditforeninger og hypotekforeninger, og så kan man også, og først da, få udbetalt de offentlige lån, statslån og den slags, som er bevilget. Men ikke før, så længe huset er under opførelse, må man klare sig med kortfristede byggelån, og disse er uhyre dyre, og så længe vi har en så høj diskonto, er de dyrere, end de ville være med en lavere diskonto. Jeg tror, det ville være formålstjenligt med et offentligt låneinstitut netop til byggeriet, vel at mærke til det samfundsbetonede byggeri, hvorved man sikrede sig, at dette byggeri blev billigere, og at boliger og lejligheder virkelig kunne udlejes til en rimeligere og billigere leje.

Hvorom alting er, det, jeg har kunnet gøre mig bekendt med, siger mig, at det private byggeri, der er i gang — nogle synes, det er ikke stort nok, jeg synes det er rigeligt stort — koster så meget eller vil blive beregnet til sådanne omkostninger, at prisen, når lejlighederne skal udlejes, bliver mindst 65 kr. pr. m², i mange tilfælde langt højere.